

учня, яким заповнене реальне життя учня. При цьому учень в ході самодіагностики більш готовий до об'єктивної оцінки рівня адекватності своєї поведінки в цих і подібних ситуаціях. Отже, самодіагностика дає інформацію про рівень інформаційної культури учня. Однак правдиву інформацію отримує учень, а не вчитель. Тому виникає проблема встановлення ефекту такої інформації, її впливу на процес формування інформаційної культури учнів, та можливості використання інформації самодіагностики учня вчителем. На нашу думку, для використання вчителем інформації самодіагностики учня, йому необхідно створити атмосферу довіри, поваги, конфіденційності, відчуття учнем своєї безпеки у відношеннях з вчителем. Крім того вчитель може задіяти учнів до постановки мети спільної діяльності, вибору предмету і засобів діяльності, до організації навчально-виховного процесу, в такому випадку інформація самодіагностики учня буде для вчителя більш доступною.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє констатувати, що самодіагностика інформаційної культури при певних психолого-педагогічних умовах стає органічною складовою діагностики інформаційної культури учнів і впливає на зміст, форми і методи формування готовності учнів до безпечної діяльності в мережевому спілкуванні.

Висновки. Проведений аналіз психолого-педагогічних умов формування інформаційної культури учнів в мережевому спілкуванні дозволив нам виділити найбільш характерні з них.

Поєднання діагностики і самодіагностики інформаційної культури при поступовому підвищенні ролі самодіагностики.

Забезпечення учням можливості брати участь в постановці мети та плануванні спільної діяльності з вчителями в учбовому процесі.

Враховання вчителем актуальних потреб школярів, їх стремління до самовдосконалення, самоутвердження, самореалізації.

Створення в навчальному процесі передумов для того щоб учні відчували свою цінність, захищеність, повагу з боку вчителів.

Координація дій вчителів різних учбових предметів з розвитку в учнів адекватного самоконтролю як однієї із центральних характеристик їх діяльності і особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід. Навчально-методичний посібник / За ред. Л. А. Найдьоновой, О. Т. Барішпольця. – К. : Міленіум, 2009. – 440 с.*
2. *Оранюк Б.Ю. Особливості розвитку підліткової агресії в мережевому спілкуванні. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Випуск 132. Редакційно-видавничий відділ ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка. М. Чернігів 2015 рік/ – С.157-166.*
3. *Оранюк Б.Ю. Педагогічна модель процесу формування інформаційної культури учнів у мережевому спілкуванні. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. Журнал / голов. ред. А.А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – С. 288-289.*

*Євген Кулик, Тетяна Гельжинська
(Полтава, Україна)*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЗНАЧИМИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

У статті розкриті особливості професійної підготовки майбутніх менеджерів у контексті проблеми формування професійно-значимих якостей майбутніх спеціалістів. Розглянуто педагогічні умови формування професійно-значимих якостей майбутніх менеджерів.

Ключові слова: формування, професійно-значимих якості, майбутні менеджери, педагогічні умови.

Перехід економіки України до ринкових відносин актуалізував проблему професійної підготовки спеціалістів які управляють економічними процесами. На перший план виходить проблема професійної підготовки менеджерів у процесі їх професіоналізації, який представляє собою цілісну систему, яка поєднує в єдине процес теоретичного і виробничого навчання та формування практичних професійних навиків у системі професійного навчання як у вищих навчальних закладах так і в подальшому навчанні протягом життя.

Аналіз стану справ на передових підприємствах та проведений аналіз літератури з проблеми якості управлінських кадрів показав, що визначальним для професійної діяльності менеджерів є уміння стимулювати інтелектуальні здібності партнерів по виробництву, розвивати їхню ініціативу, творчість, стремління до успіху, самостійність, організувати взаємодію між працівниками підрозділів, формувати атмосферу корпоративної культури виробництва і т.п.

У той же час, аналіз учбових планів і програм з підготовки майбутніх менеджерів, учбово-методичних комплексів викладачів, показав наявність недостатньої уваги до розвитку професійно значимих якостей майбутніх менеджерів. Діагностика професійних знань і умінь майбутніх менеджерів показала наявність достатнього рівня теоретичних знань і недостатню готовність до використання теоретичних знань в швидкозмінному виробничому середовищі, внаслідок не сформованості особистісних професійно-значимих якостей.

Проблемі професійної підготовки менеджерів, та їх соціально-значимих якостей присвячені праці М.В.Вачевського, М.В.Мадзігона, Н.М. Ничкало, О.І. Наумова, В.О. Радкевич, А.В.Мудрик, Д.І.Фельштейн, Г.П. Зінченко та ін. Серед закордонних вчених виділяються праці Ф. Друкера, Дж. Реддін, Майкла Хенаки, Лі Якокка та ін.

Аналіз наукової літератури показав, що проблема формування і розвитку професійно-значимих особистих якостей майбутніх менеджерів є актуальною, потреби виробництва вимагають наявності у майбутніх менеджерів означених якостей, а можливості учбових дисциплін в формуванні означених якостей не отримали достатнього висвітлення в науковій літературі, не вивчені педагогічні умови які забезпечують реалізацію цього процесу.

Це дозволило нам виділити основні протиріччя в професійній підготовці майбутніх менеджерів. Між потребою сучасних підприємств у кваліфікованих менеджерах які володіють професійно-значимими якостями і недостатнім використанням можливостей педагогічного процесу їх професійної підготовки для розвитку цих якостей. Між усвідомленням необхідності розвитку професійно-значимих особистих якостей майбутніх менеджерів в процесі навчання в вузі і недостатньою теоретичною розробленістю даної проблеми в педагогічній науці їх професійної підготовки.

Проведене нами опитування працеводів, дозволило виділити окремі особисті професійно-значимі якості майбутніх менеджерів. Серед них це: уміння працювати в команді; компетентність, володіння загальними знаннями; доброта, уміння вислухати колегу; уміння активізувати співробітників на спільну діяльність; уміння добитися вирішення виробничих проблем; уміння логічно мислити; висока загальна культура; чесність, дотримання корпоративної етики.

Проведені дослідження дозволили виділити основні недоліки в сучасній професійній підготовці майбутніх менеджерів. Серед основних, це недостатнє врахування необхідності розвитку особистих якостей менеджерів у педагогічному процесі їх професійної підготовки, що явно проявляється при взаємодії теоретичної і практичної підготовки майбутніх менеджерів.

Такий стан справ показав необхідність розробки педагогічних умов формування особистісно професійно-значимих якостей майбутніх менеджерів в процесі навчання в вузі.

Для цього нами були досліджені суть, структура і зміст поняття «професійно значимі особисті якості менеджера». Під професіоналізацією менеджера ми розуміємо процес формування професійних знань, умінь і професійно значимих якостей майбутнього спеціаліста, що включає в себе як фундаментальну підготовку так і квазіпрофесійну діяльність. Встановлено, що професійно значимі якості майбутніх менеджерів, це складне, динамічно розвиваюче цілісне особистісне утворення, яке характеризується розвинутою здатністю до відповідальності за прийняті рішення, витримкою, відчуттям професійного обов'язку наявність і ступінь сформованості яких забезпечує успішне реалізація даної професійної діяльності.

Такий підхід дозволив нам розкрити специфіку професійно значимих якостей менеджерів який визначається специфікою їх професійної діяльності. В якості специфіки професійно значимих якостей менеджерів нами виділені наступні групи. Комунікативні передбачають наявність здібностей вести ділові переговори, уміння бути комунікабельним, гнучкість, акуратність, дотримання ділового етикету, професійної етики, самостійність. Мотиваційні передбачають підтримувати інтерес до професійної діяльності, до самовдосконалення, уміння оперетивно міняти мету діяльності у відповідності до зміни професійних завдань і т.п. До управлінських якостей відносяться креативні і управлінсько-організаційні якості. До креативних якостей відносяться уміння творчо реагувати на невизначеності в професійній діяльності, творчо вирішувати нестандартні виробничі завдання, оперативно реагувати на отриману інформацію і т.п. До управлінських: готовність брати на себе відповідальність за прийняття рішень, уміння виробляти стратегію організації, адмініструвати, планувати, проводити аналіз ситуації і т.п. Одними з головних якостей особистості менеджерів є психолого-організаційні, які передбачають уміння володіти здатністю організувати роботу, уміння створювати в колективі клімат довіри, корпоративних партнерських відносин.

Аналіз специфіки виділених професійно значимих якостей майбутніх менеджерів дозволив запропонувати педагогічні умови формування означених якостей особистості: включення професіоналізації менеджера в систему його професійної підготовки, що дозволяє реалізувати інтеграцію теоретичної і прикладної сторін процесу навчання і включити майбутнього спеціаліста в поле професійної діяльності; побудову педагогічного процесу на основі квазіпрофесійної і учбово-професійної діяльності, що включає імітаційні і соціальні завдання з професійним і моральним змістом; використання задач направлених на імітацію професійної діяльності, завдання в нестандартних умовах, задачі на прийняття управлінських рішень, комунікативні задачі; побудова програми підготовки спеціаліста відповідно до функціональної структури педагогічного процесу професійної підготовки менеджера.

Таким чином, проведені дослідження показали, що виконання запропонованих педагогічних умов, при професійній підготовці майбутніх менеджерів в системі вузу, буде сприяти формуванню професійно значимих якостей майбутніх менеджерів. При цьому, аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи показав, що системоутворюючим елементом формування означених якостей майбутніх менеджерів є система професійних задач, освоєння яких сприяє формуванню професійно значимих якостей майбутніх менеджерів.